

maar liep storm tegen de gehele bestaande theologie en verkondigde, dat elke geestelijke waarde opnieuw geijkt moest worden. Het traditionele christendom was volgens Barth samen met de beschaving in de laatste oorlog failliet gegaan, omdat de Europeanen het tot hun eigen 'bezit' hadden gemaakt. De meest wezenlijke verhouding, die tussen God in de hoge en de mens op aarde, was zijns inziens in de vermenging van christendom en cultuur teniet gedaan. God was 'bezit' van de mensen geworden.

In een fel protest tegen deze ontwikkeling poneerde Barth in hoofdzaak twee stellingen: in de eerste plaats stelde hij een oneindig onderscheid tussen God en de mens. Dit onderscheid was zo groot en die twee waren zozeer verschillend, dat de bedoeling van de mens nooit met die van God kon samenvallen. Het was daarom volgens Barth hoogmoed enige menselijke onderneming van het epitheton *christelijk* te voorzien. Uit dit onmetelijke verschil tussen God en mens vloeide in de tweede plaats voort, dat God voor de mens alleen te kennen was in paradoxale zin. God kennen was tegelijk het inzicht, dat God *niet* te kennen is en tevens, dat Zijn wil niet logisch te doordenken valt.

Deze boodschap maakte diepe indruk in kerkelijk Nederland en de theologie van protestantse theologen als prof. dr. Th.L. Haitjema, dr. K.H. Miskotte, dr. O. Noordmans en ook van Schilder is niet te verstaan zonder het denken van de grote Zwitserse theoloog. De ontvankelijke Schilder was er eerst diep door getroffen en zei eens tegen zijn studenten in Kampen -waar hij sinds 1934 hoogleraar was, ondermeer voor de dogmatiek en de wijsbegeerte - de 'zeldzaam geniale' Barth haast te willen omhelzen vanwege zijn afwijzing van de vage probleemstellingen van zijn tijd.⁷ Het opmerkelijke is echter, dat terwijl vele theologen van zijn generatie Barths denken als hét christelijke tijdswoord hebben ingedronken, Schilder al spoedig tot een heftige en bezield afwijzing kwam van deze theoloog in wie hij zijn eigen problematiek herkende. Barth heeft van hem de scherpste Nederlandse bestrijding ondervonden op zijn stellingen, die doordrenkt waren van transcendentalisme en paradoxie. Schilder formuleerde zijn kritiek niet alleen in beargumenteerde betogen, maar ook in scherpe aanvallen op Barth. In het weekblad *De Reformatie* heette het op 26 december 1930: Barth 'heeft een heel groot arsenaal van verwijten op wat bestaat; en het zou dwaasheid zijn zich daarvan niets aan te trekken, want er is zeer veel waars in. Maar het *standpunt* deugt niet, het is door en door ongereformeerd, het vernietigt het denken der reformatoren, niet eens op de manier van

7. K. Schilder, 'Dictaat 'Credo'. Behandeling der 12 artikelen in verband met 'Credo' van Karl Barth', ed. 1946, z.p., z.j., 51 en 55.